

УДК 687.016

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛАСТИЧНОЇ ФОРМИ ТА ХУДОЖНЬО- КОНСТРУКТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЧОЛОВІЧОГО КОСТЮМУ ГУЦУЛЬЩИНИ

Студ. А.І. Герман, гр. МгШМК2–15

Студ. І.В. Торак, гр. БШМКск–14

Наук. керівник доц. М.С. Винничук

Київський національний університет технологій та дизайну

Український народний одяг – яскраве й самобутнє культурне явище, яке розвивалося і удосконалювалося протягом століть. Конкретні природно-географічні та соціально-економічні фактори зумовили як спільні, так і відмінні художні особливості українського одягу. Основними складниками комплексів убрання були натільний, поясний, нагрудний і верхній одяг. Особливу роль у комплексі відігравали головні убори, пояси, прикраси, взуття.

Метою досліджень є виявлення художньо-конструктивних особливостей чоловічого костюму Гуцульщини. Основні задачі, що розглядаються: виконання комплексного аналізу національного чоловічого одягу, розробка класифікації національного чоловічого одягу, визначення особливостей оздоблення одягу верхньої та нижньої частин тіла, аналіз головних уборів та аксесуарів чоловічого національного костюму.

На основі проведених теоретичних досліджень було визначено, що національний чоловічий одяг поділяється на: одяг верхньої половини тіла та одяг нижньої половини тіла. До одягу верхньої половини тіла відноситься верхній плечовий одяг (кептар, кожух та лейбик, сердак, свита, жупан, кунтуш, опанча, кобеняк, кирея, сіряк) і плечовий одяг, що носить безпосередньо та тілі (сорочка, кошуля). Одяг нижньої половини тіла – гачі (гащі, ногавиці, холошні) та шаровари.

Характерні види оздоблення одягу верхньої половини тіла: кептар, кожух та лейбик оздоблювали плетеним бавовняним шнурком, різнокольоровими вовняними гудзиками, переплетеними смужками чорної шкіри, китицями; сердак виготовляли із сукна темно-сірого або чорного кольору і оздоблювали вишивкою нитками, шнурковим гаптуванням, різнокольоровими вовняними гудзиками; жупан обшивали кольоровою тканиною, тасьмою, шнурами, гарусом; кунтуш мав особливість – рукави з прорізом або цілком прорізані до плечей, оздоблювали золотими гудзиками; кобеняк, кирея, сіряк був зроблений зі шкіри, сукна чи вовни, без рукавів, з хутряним коміром.

Характерними видами оздоблення плечового одягу, що носить безпосередньо та тілі (сорочка, кошуля) були вишивки червоними або синіми бавовняними нитками, рідше чорним або зеленим шовком.

Аксесуари чоловічого національного костюма Гуцульщини:

- пояси: очкур – вузький шкіряний або з рослинних волокон пояс, для штанів; пояс-рушник – для весільного обряду, червоного кольору; крайки – вузький пояс, яким утримували стегновий одяг; черес – шкіряний пояс, оздоблювались ланцюжками з міді, гудзиками.

- головні убори: брилі – солом'яні капелюхи; шапки (капелюхи) – з овчого хутра або суконні з хутровою опушкою; клепаня – з червоного або темно-синього сукна, підбита овчиною; кресаня - чорний фетровий капелюх, оздоблений різними шнурками; кучма - висока циліндрична або конусоподібна шапка з овчини, або іншого хутра.

- інші приналежності чоловіка: ціпок – звичайна палиця, з ліщини або молодого дуба; топірець – мідна сокирка, оздоблена мистецькою різьбою; тобівка – це невеличка шкіряна торбинка; дзьобні – торбинка з вовняної тканини.

На основі систематизації отриманих результатів було розроблено класифікацію національного чоловічого костюму Гуцульщини та виявлені характерні особливості оздоблення одягу та аксесуарів чоловічого одягу.